

דבר הדג

זה כל הקונצפץ:

לאחרונה גילה שמעון אדף את קולו מעל גלי האתר בטענה שהשירה העברית איננה רלבנטית מפני שעסקה ארוכות בנסיונות-שפה שגררו מאיסה-ציבורית, כמו קורא הקהל אל משורריו: שבו, כתבו שיר. והנה, מאז התרסקותו של אבידן והעלמותו של "עכשיו" פסקו הניסויים בשפה והחלה מגמת **יישום** שטיבה לחטוא (ואכן היא חוטאת) באובססיות. סדנאות השירה צצות כמו סיקור אחרי פיגוע, "משוררים" זוכים בתארם כמו חיילים אלי רב"ט, שגרה שירית מסתמנת ומסמנת את הניוון הכללי בתחום חקר-השפה, חקר האפשרויות, חקר החקר.

דומה שדווקא האמנות הפלסטית חפשה את ההזרה המתמדת בנסיון עיצובה דרך מדיומים שונים ומתעדכנים; לראיה, במוזיאונים שמכבדים עצמם (תל-אביב עד פומפידו) מוצגות עבודות וידאו-ארט, מולטימדיה ואף ג'ט-ארט. ביישות השירית, לעומת זאת, ניכרת מגמה שמרנית בכל הנוגע לקדמה ולמדיום; רוב המשוררים נוטים באופן לא-יזום את הקדמה, ומוצאים חצינחמה בדגמים ישנים, נאחזים בהם כבגואל [עיונוסף: ולטר בנימין; על מושג ההיסטוריה]. הסיבה לפער זה בין השירה לקדמה היא ככל הנראה עכבות טכנולוגיות -אומר אבידן ב"מינשר האבידני" - "אין להתייחס [...] אל מחשבים [...] כאל יותר ממכונות כתיבה מתוחכמות" ואין פה כוונה או הצהרה בדבר יכולתו של המחשב, אדרבא, ישנה הצהרה חדמשמעית בדבר יכלתו של האדם! נראה שהניכור השירי לאמצעים הטכנולוגיים הבהב חמורות כבר ב-1974.

את הגליון הנוכחי פותחים שני שירים ('שירי-HTML'; עמ' 3 ו-4; עילגות השם היא זמנית; הצעות לשם מוצלח יותר תתקבלנה באהדה מאופקת) שמדגימים אפשרויות שיריות חדשות תוך ניצול אפשרי של המדיום המקוון.

השותפות בין אדם לבין מחשבים בכתיבת יצירות ספרות – או ביצירת יצירות אחרות כלשהן, בכל המימצעים – נראתה לי אז ונראית לי עוד יותר היום כבלתי-נמנעת וכמלהיבה ביותר.

(דוד אבידן, הפסיכיאטר האלקטרוני שלי)

על פי רוב משמשת במה זו כמצע לניסויי-שפה/דגם/אפשרות (דבר-דג 3, 7, 11, ו-12) ומנסה ליצור הזרה מסוימת למדיום בו מובאים הדברים, עם זאת דומה שהקדמה זו הייתה הכרחית כדי לרכך את מהלומת הניכור בין המטען השירי של הקורא ובין המטען האוונגארדי המוצע.

סדר השירים:

עודד בן-דוד

3 יפן

גלעד מעיין

4 ללא שם

מאיה קופרמן

5 [לבש את כתונת הפסים]; השעון מתקתק

ענת דנציגר

7 היא אמרה: נחליאלי; [בחלונות השחורים ראיתי]

סיון בסקין

9 בשבחם של איים – מאמר מערכת

עודד בן-דוד

יפן

זריחה נובעת ממרכז
סדין (המתפתל לכרך
אותך) כל אסיה
(הלוחצת את חוץ)
נרקנת
מעליך לגשיקה.

קישור חמים מפיגי מדגדג
אותך (היכן שזה)
כמו בית־מרחץ (קירות
גיר מתעדים כל אנחה).

גלעד מעיין

ללא כותרת

אנו מכבים את האור ויוצאים מהחדר
להאזין למהירות נשימתו של המדבר.

אנו מכבים את האור ויוצאים
להאזין למהירות נשימתו
של השורות.

הביטו ברקיע.
על חונתו השחורה של הלילה
מופיעה בדיקנות נחרצת
המהירות שבה נכבה את השיר
ונצא ממנו.

הערה: גרסת ה-HTML של השיר בדג-אנונימי; גליון 17, עמ' 4

מאיה קופרמן

*

לבש את כתנת הפסים יוסף.
יחף הלך תהלך
גם בבורות גם
במדבריות ובתאי הגזים האפרים.

לבש את כתנת הפסים יוסף.
רוצץ גלגלתך הגבוהה.
עתה שלב ידיך וחבוש כובע המשגעים
מה טוב שלא הבחנת כי בכתנתך כלל אין פסים
גם לא כיסים.

מאיה קופרמן

השעון מתקתק

השעון מתקתק
והילד דופק
את המסמר
בפטיש.
האבא דוקר
את עצמו בסכר
והאמא בוכה משנה עמק
"חיים לכלם בחנם", צועק האיש ברחוב,
"חיים לכלם",
אני עונה.

ענת דנציגר

היא אמרה: נחליאלי

מה הנחליאלי הזה
עושה פה באמצע מרץ?
ואני חשבתי:
מתי היא תשבר?
היא מסתכלת מבעד לחלון
הפרוג בעורקי,
הנחליאלי מקפץ בראשה
שעודנו שבוי במטאפורה של בקר.

27/3/02

ענת דנציגר

*

בחלונות שחורים ראיתי
איך את מתפתלת
בין הבטחה שקמלה
וניצוץ שאחר להגיע,
לוקחת החלטה נהולית-אסטרטגית:
לא.

לא לפתווי הירח
לא ללחשנים של הגוף
לא למניפות האשר הקדמון
שנכמרו אליך בשעה שכזו

בשעה שכזו את מכסה
את לוקחת
את גלקסית הנמשים
את המעונות החבויים
את הנקיקים המפסלים באבן חול נובית
בשבר הסורי-אפריקני של גופך.

26/3/02

סיון בסקין

בשבחם של האיים – מאמר מערכת

כמדמני, כיום איש איננו מטיל ספק
בקביעה שהציונות הצליחה בעקר בזכות
בחירת המקום הגאוגרפי, או בלועזית - אלוקציה,
אלוקציה כמעט אלוקית, אם יתר לי לומר.
מקומה של מדינת היהודים על אי
בלב אוקיאנוס היה החלטה אמיצה,
שנתקבלה בתם וכוחים עזים
שהרעידו את שלוותה של העיר השויצרית.
והרי ידוע שלחיים על אי יתרונות רבים.
מלבד העבודה המובנת מאליה שהדבר
מעודד התפתחות של צי ומסחר ימי,
יש לזכר שדוקא באיים נוצרו
חלק מנכסי האנושות המעלים ביותר:
הצויליזציה המערבית. אודיסיה. לסביות. ויסקי.
אפרודיטה. המלט. המהפכה התעשייתית. מזעור.
הגן של ג'א וגם ג'א עצמו. תסלחו לי
על שאינני מקפיד על סדר כרונולוגי ונתונים מלאים.
בנוסף, לחיים על אי יתרון אסטרטגי,
הנעוץ בהעדר שכנים מידים.
הדבר חוסך מלחמות חסרות-שחר,
שנובעות באפן טבעי מהתישבות מסיבית
בלב אכלוסיה עוינת, ביבשת צפופה.
האינכם נבעתים מהאפשרות שיכלנו
להפוך לארץ קטנה ומקפת אויבים?
אם נעבור מהתחום הפרקטי לתחום האינטלקטואלי,
נציג שחיים על אי מעודדים חשיבה אוֹבֵקטיבית,
בקורטיות, מבט מהצד, ואף התנשאות בריאה.
ברשותכם, אעיר שבזכות הרחוק מהקלחת הקונטיננטלית,
הזמן באי עובר לאט יותר, מה שמשפר את בריאות הנפש.
אם נכליל ונסתכן בהאשמה בתבוסתנות מטאפיסית,
נוכל לומר שחיים על אי מלמדים אותנו שיעור
חשוב בפילוסופיה, כלומר, בענינים של חיים ומות,

והוא הידיעה המתמדת שהכל סופי,
שהכל רק שאלה של זמן: אם תלך מספיק
בכל כוון שתבחר, בסופו של דבר
האדמה תגמר, ותעמד לבדך מול הים.

חיפה, מרץ 2002.